

Bölüm 9

FİZİKSEL TEDAVİ MERKEZLERİNDE MEKÂN TASARIMININ SEREBRAL PALSİ HASTALARININ TERAPİSİNDEKİ DESTEKLEYİCİ ETKİLERİ

Meryem YALÇIN¹

1. GİRİŞ

Serebral Palsi beynin henüz gelişimini tamamlamamış olduğu dönemde, doğum sırasında ya da ilk üç yılda gelişen tanısı net olmayan bir hasarlanma sonucu ortaya çıkan motor kontrol ve postür bozukluğu şeklinde seyir eden bir hastalıktır. Bu hastalıkta metabolik bozukluklar ve kas sorunları oluşmaktadır.¹⁶ Serebral Palsi hastalarının temel sorunları olan *motor kabiliyetleri, el-göz koordinasyonu, etki-tepki dengelerinin* kısıtlı olmasıdır. Bu hastalık ile mücadele eden çocukların ise güvende hissettikleri bir ortamda hastaların kas ve sinir sistemlerini uyaran ve geliştiren koşulların sağlanması; tedavi sırasında hastanın psikolojisi, beş duyu ile algılanabilen somut veya soyut her şey hastaların iyileşmesi açısından büyük önem taşımaktadır.^{16;11} Tedavi sırasında duyulan sesler, alınan görsel izlenimler hepsi iyileşme sürecinde etkilidir. Bu bağlamda, duyuusal tasarım fizik tedavi merkezlerinde mekânsal algı, çevresel uyarı ve mekân deneyimlerinin hastalığın sürecini ışık, renk, doku gibi fiziksel ortamı oluşturan öğeler yoluyla iyileşme sürecini destekleyen öğeler haline dönüşebilir. Çalışmanın çıkış noktası bu bakış açısıyla gelişmiştir ve Serebral

---

¹ Dr. Öğr. Üy. Meryem YALÇIN, TOBB ETU, myalcin@etu.edu.tr

nı dokunma duyusuyla tamamlamak isteriz. Bunun sonucunda mekân algısı her kişinin tecrübeleri açısından değişikliğe uyarlanabilmektedir. Duyusal bütünleme kapsamında bireyin gelişim alanlarını olumlu etkileyecek yani bilişsel, bedensel, motor, dil, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyecek mekânlar tasarlanmalıdır. Fizik tedavi ve iyileştirme merkezlerinde tedavi gören duysal gereksinimleri karşılayamayan bireyler, mekâna ait olduğunu hissettiren, hareketini özgür kılan güvenli duysal tedavi odaları tasarlanmalıdır. ⁶ Duyusal tasarımın amacı duyu bütünlüğü eksikliği yaşayan özellikle serebral palsi hastaları için tedavi alanlarında uygulanan işlemlerin, stres ve güvensiz bir ortamdan uzaklaştırmaktır. Beş duyu organımızla algılayabildiğimiz ses, doku, renk ve ışık gibi etmenlerin çeşitlendirilmesi ve hastalığa uygun düzenlenmesi tedavide olumlu sonuçlar yaratacaktır.

KAYNAKÇA

1. Akkaya, M., (2019), Kentsel Tasarım Kapsamında Zamanın Mekan Algısı Üzerine Etkileri, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2. Ayres A. J. (1972). Sensory integration and learning disorders. Western Psychological Services, Los Angeles, p: 11-21
3. Bilge, B. (2019) Interior Design Approach As Part of Passive Fire Safety Measures – Evaluation of the Re-Used Historical Bandabuliyi Building Evacuation System. Journal of Megaron. 14(3), 397-409.
4. Bilge, B. (2017) Emergency Evacuation Systems in Secure Design Approach - Analyses of a Cultural Building. Sanat Yazıları, 36(2), 15-31.
5. Boz İ., (2017), İyileştirici Bakım Çevresi, Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, Antalya.
6. Çukur D., Delice G. E., (2011). Erken Çocukluk Döneminde Görsel Algı Gelişimine Uygun Mekân Tasarımı, Aile ve Toplum Cilt: 7 Sayı: 24.
7. Day K., Carreon D., and Stump C., (2000). The Therapeutic Design of Environments for People with Dementia: A Review of the Empirical Research, The Gerontological Society of America, Vol. 40, No. 4, 397-416.
8. Erkartal P. Ö., Öktem H. S., (2015), Mimarî Tasarımda Dokunma Olgusu ve Dokunsal Haritalamaya İlişkin Bir Alan Çalışması, Megaron, 10(1):92-111
9. Güller, E. ve Kaya S. İ., (2016). Mekân Renklerinin Zihinsel Engelli Çocukların Mekânı Algılamasındaki Etkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Sağlık Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar

10. Harris, D. (2000). Environmental quality and healing environments: A study of flooring materials in a healthcare telemetry unit. College Station, TX: Texas A&M University.
11. Manav, B., (2015). “Renk-Anlam-Mekan İlişkisi”, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, Volume 5, Issue 3, 22-27, http://tojdac.org/tojdac/VOLUME5_ISSUE3_files/tojdac_v05i303.pdf (Erişim tarihi: 16.06. 2019)
12. Mazuch R., Stephen R., (2005). Creating healing environments: humanistic architecture and therapeutic design, Journal of Public Mental Health.
13. Sarıca, C. (2011). Yapılı Çevrede Renk Algısı: Ampirik Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
14. Staal J.A., (2012). Functional Analytic Multisensory Environmental Therapy for People with Dementia, International Journal of Alzheimer's Disease, Volume 2012.
15. Tuzcu E.A. ve ark., (2012). Serebral palsili çocuklarda oküler problemler, Dicle Tıp Derg., Cilt / Vol 39, No 3, 381-386.
16. Turhan A., (2018). Spastik Diplejik Serebral Palsili Çocuklarda Duyu Bütünleme Programı İle Konvansiyonel Egzersiz Tedavisinin; Spastitite, Denge ve Motor Fonksiyona Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
17. Ulrich, R. S. (1992), How design impacts wellness. The Healthcare Forum Journal, 35, 20–25.
18. Ulrich, R. S. (2003). Creating healing environment with evidence-based design. Paper presented at the American Institute of Architects, Academy of Architecture for Health Virtual Semin-Healing Environments, Denver, CO.
19. Yazıcı, Y. E., Alp Ç. N., (2017), Duyuların Mekansal Deneyimlerinin Şekillenmesi: Sagrada Familia Kilisesi, SDÜ Art-e, Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, Cilt 10, Sayı 19, Isparta.
20. Yılmaz G., Uçan B., (2014). Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Müzik Aletlerinin Görsel Destekli Algılanabilirliği Üzerine Bir Çalışma, The Turkish Journal of Design, Art and Communication- TOJDACİ, Ocak 2014 Volume 4 Issue 1, İstanbul.
21. Yorulmaz A. C., (2015). Konut İç Mekan Tasarımında Cerebral Palsy Hastaları Sorunsalı, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimarlık Anasanat Dalı, İstanbul.